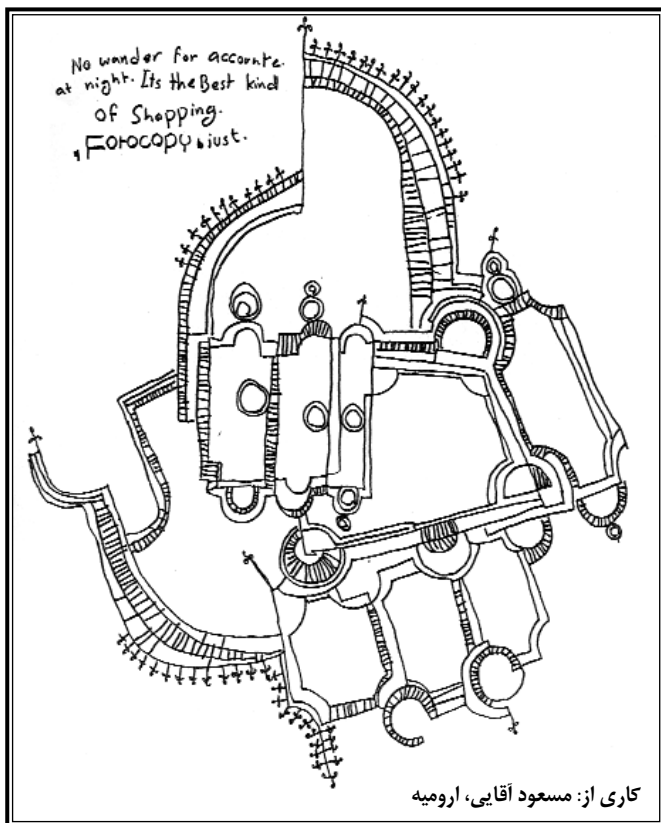

نکاتی پیرامون: پسامدرنیسم مولوی

دکتر حسین باهر
استاد دانشگاه شهید بهشتی
عضو هیات علمی دایرةالمعارف ایران

- ۴- هنجارهای طریقت را حفظ کرده و ناهنجاری‌های شریعت را درهم شکسته است.
- ۵- پس از طی مدرسه‌ی مغان به خرابات مغان رفته است و نه یک مرتبه و غیر مدرج.
- ۶- مولانا، هم مجهز به علم‌الیقین بوده است و هم محض از عین‌الیقین.
- ۷- عرفانش مبتنی بر سنت است و سنتش مبتنی بر عرفان.
- ۸- برای قالب‌نشدن در هندسه‌ی نظم به هندسه‌ی غیرنظم توسل می‌جسته است.
- ۹- گرچه از روز ازل خرم و خندان بودم
عشق آموخت به من شکل دگر خندیدن
- ۱۰- مولانا انسانی مثبت اندیش ازلی و ابدی است و هرگز تلخ‌کامی‌ها را دست‌مایه‌ی منفی‌اندیشی نکرده است و خود می‌فرماید:
ای برادر تو همه‌اندیشه‌ی مابقی زان استخوان و ریشه‌ی
گر بود اندیشه‌ات گل، گلشنی ور بود خاری تو هیمه‌ی گلخنی

□ این مقاله‌ی کوتاه، هدیه‌ی ناقابل است به ماهنامه‌ی حافظ در تدارک ویژه‌نامه‌ی برای خاتم‌العرفا مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، عارف و شاعر ایرانی که به‌عنوان مولوی و «ملای رومی» هم نامیده می‌شود.

این بزرگوار که مراحل علم و ادب و اخلاق را طی کرده است تا به مرتبت عرفان ناب دست یافته، شجاعانه دریافت‌های خویش را برای بشریت در چند کتاب و چندین هزار بیت شعر به ارمغان باقی گذاشته است. اگر بخواهیم مولانا را بشناسیم تا از شخصیت او درس بگیریم. بایستی علاوه بر زمان و مکان رشد و رقای او، به پدر و مادر، مربیان و مرادهای ایشان هم توجه داشته باشیم و نهایتاً مولانا را در مجموعه کتاب‌هایش جست‌وجو کنیم. همان چیزی که مولانا آن را «نی» نامیده است:

بشنو از نی چون حکایت می‌کند
و ز جدایی‌ها شکایت می‌کند
نی‌نامه‌ی مولانا، شناخت شخصیت آن مرد بزرگ است که اکنون

که هفتصد سال از رحلتش می‌گذرد، همه‌ی شیفتگان خود را حیران کرده است و درک اهمیت کار مولوی از فهم انسان‌های غیر عارف بسی بالاتر است.

امروزه نام مولانا در سراسر عالم، بیش از هر عارف دیگری بر سر زبان‌هاست و تور قونیه جهت زیارت مزارش یکی از پُرطرفدارترین تورها.

نگارنده که توفیق خواندن عموم کتب و آثار مولانا را نداشته‌ام. این فرصت را داشته‌ام که در محضر استادان و مشتاقان وی تلمذ کنم و لذا به نکته‌ی پی‌بیرم و آن این‌که مولانا انسانی بوده است، چهار بعدی و در هر زمانی وجهی از این وجوه را تجلی داده است. یعنی هم کودک داشته است و هم والد و نیز هم بالغ بوده است و هم رشید و در هر زمانی وجهی از این وجوه را تجلی داده است. یعنی می‌توان آموزه‌های عرفانی وی را قرائتی پست مدرن از معارف الهی و معارف بشری دانست که باید در فهم و به‌کارگیری آن‌ها نهایت‌اهتمام را به کار گرفت.

نکاتی پیرامون شخصیت جامع‌الاطراف مولانا:

- ۱- اهل سیر و سلوک بوده است و رقص و سماع.
- ۲- هم به علم و عقل توجه داشته است و هم به ایمان و عشق.
- ۳- وقار زاهدانه را در ناخودآگاه دارد و ترانه‌سرایی کودکانه را در خودآگاه.